

N:o 22.

Ank. till Riksd. kansli den 29 mars 1888, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t
med begäran om åtgärders vidtagande för inskränkning i
utlemning af postförsändelser under sön- och helgdagar.*

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 87, har herr *A. V. Carlsson* i Stockholm, hufvudsakligen af religiösa skäl, hemställt, att Riksdagen måtte besluta i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom utsändningen af bref på sön- och helgdagar måtte inskränkas till högst två turer.

Rörande detta ärende får utskottet till en början erinra, att, sedan herr *A. G. Jönsson* i Mårarp uti en vid förra årets majriksdag väckt motion föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af sådana åtgärder, som vore af nöden för att postverkets betjente, utan afdrag å de bestämda löneförmånerna, måtte varda befriade från tienstgöring hvar fjerde söndag; samt vederbörligt utskott i afgifvet utlåtande hemställt, att sagda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; så och efter det frågan blifvit till utskottet återremitterad, och utskottet, som emellertid inhemtat, att generalpoststyrelsen då redan beredt postbetjente i hufvudstaden den af herr *Jönsson*

föreslagna ledighet och att styrelsen sökte att i den mån tillgångarne det medgäfve, bereda jemväl öfriga postbetjente sådan ledighet, vidhållit sin omförmälda hemställan, har Andra Kammaren vid ärendets slutliga behandling utan votering bifallit samma hemställan.

Vidare har utskottet ansett sig böra fästa uppmärksamheten derpå att, enligt hvad Kongl. Maj:ts till innevarande riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof utvisar, vid anmälan den 12 sistlidne januari inför Konungen i statsrådet af de frågor, som tillhörde regleringen af sjunde hufvudtiteln, dåvarande chefen för finansdepartementet — efter meddelande, beträffande postverkets omkostnadsstat, att generalpoststyrelsen föreslagit höjning af anslaget till *traktamenten för vaktbetjente* med 50,000 kronor, eller från 400,000 till 450,000 kronor, såsom skäl för hvilken förhöjning generalpoststyrelsen åberopat äfven behofvet af lindring i vaktbetjentes tjenstgöring under sön- och helgdagar — yttrat, att då förhöjning af utgående traktamenten i en del fall utan tvifvel påkallades, och staten icke torde böra undandraga sig de kostnader, som kunde erfordras för att bereda postvaktbetjeningen någon större frihet å sön- och helgdagar, funne sig föredragande departementschefen böra biträda generalpoststyrelsens omförmälda framställning. I afgifvet utlåtande angående regleringen af utgifterna under ofvannämnda hufvudtitel anför statsutskottet beträffande nu ifrågavarande anslag följande:

»De ändamål, som skulle genom den föreslagna förhöjningen ernås, synas utskottet förtjena afseende. Emellertid har inom utskottet fråga framstälts, hvad inskränkning den nyligen här i staden inrättade »stadsposten» kan medföra i vaktbetjeningens tjenstgöring. Då »stadsposten» endast en jemnförelsevis kort tid varit i verksamhet, hafva tillförlitliga upplysningar härutinnan icke kunnat vinnas, men då det, enligt utskottets förmenande, är sannolikt, att någon minskning i postverkets här i staden anställda vaktbetjeningens tjenstgöring blifver en följd af »stadspostens» verksamhet, anser utskottet sig icke för närvarande, innan närmare erfarenhet vunnits, kunna föreslå Riksdagen att öka ifrågavarande anslagspost med högre belopp än 40,000 kronor. I allt fall torde genom en omsorgsfull anordning af vaktbetjeningens tjenstgöring det sålunda nedsatta beloppet blifva tillräckligt för tillgodoseende af de med förhöjningen afsedda ändamålen.»

Slutligen får utskottet tillkännagifva, att utskottet funnit nödigt hänvända sig till generalpoststyrelsen, med begäran om upplysningar rörande

åtskilliga med den föreliggande frågan sammanhängande förhållanden. Från generalpoststyrelsens kanslibyrå har utskottet sedermera fått emottaga de önskade upplysningarna; och som dessa, enligt utskottets förmenande, äro af snart sagdt afgörande vigt, har utskottet funnit sig böra här intaga det hufvudsakliga af kanslibyråns skrifvelse, så lydande:

»Det tillhör postförvaltarne att, hvar och en för sin tjenstgöringsort, förordna angående dagliga antalet brefbäringsturer samt att bestämma tiderna för desamma; dock tillkommer det generalpoststyrelsen att på anmälan af korrespondenter eller eljest, då anledning förekommer, pröfva huruvida brefbäringen må böra annorlunda ordnas. Vid brefbäringsturernas bestämmande måste naturligtvis tagas hänsyn till tiderna för posternas ankomst; och som dessa tider på många orter äro omvexlande under olika årstider — beroende derpå att antalet postförande bantåg är större under en årstid än under en annan eller derpå att posten till åtskilliga orter under seglationstiden befordras dels med ångfartyg och dels med skjuts samt under öfriga delen af året endast med skjuts — så följer häraf att också antalet brefbäringsturer på dylika orter blir olika under särskilda årstider.»

Då, såsom nyss är sagdt, det i första hand tillhör postförvaltarne att ordna brefbäringen, och generalpoststyrelsen endast i enstaka fall haft anledning att derom annorlunda bestämma eller att från särskilda postorter infordra uppgifter i fråga om brefbäringsturernas antal, kunna icke nu fullt bestämda upplysningar meddelas beträffande de i utskottets skrifvelse under 2:o) och 3:o) gjorda förfrågningar, angående huru många och hvilka de postorter äro, der söndagsturerna äro flera än två, samt huru många dessa turer äro på de orter, der de öfverstiga två. Och då, enligt hvad jag inhemtat, det för utskottet är önskligt, att de i öfrigt begärda upplysningarna varda lemnade inom kortare tid än som skulle åtgå för att från samtliga postkontor, äfven de mest aflägsna, införskaffa uppgifter i nyssberörda afseenden, anser jag mig i anledning af omförmälda förfrågningar böra nämna, att vid 88 särskilda postkontor besörjes brefbäringen genom vaktbetjente, aflönade af postverket; att med all sannolikhet kan antagas att vid omkring 50 af dessa postanstalter antalet brefbäringsturer å söndag icke öfverstiger 2; samt att söndagsturernas antal å öfriga orter i allmänhet uppgår till 3 och endast undantagsvis, såsom i Stockholm, till 4 och sommartiden 5. Å sistnämnda ort tjenstgör dock ingen brefbärare vid flera än 2 af dessa turer. Samtliga brefbärarne äro nemligen indelade till tjenstgöring vexelvis vid särskilda turer.

I anledning af framställningar hos generalpoststyrelsen är ledighet hvar fjärde sön- och helgdag beredd brefbärarne turvis å vissa orter utan kostnad för dem sjelfve, nemligen Stockholm, Norrköping, Karlstad och Vesterås. Fråga om liknande förmån för brefbärarne i Göteborg föreligger för närvarande hos generalpoststyrelsen. Icke i något bland dessa fall beredes ledigheten genom inskränkning i antalet brefbäringsturer, utan i de tjänstlediges ställe inkallas reservbrefbärare till tjensgöring mot särskild ersättning af postverket.

Till generalpoststyrelsen hafva å senaste tiden inkommit framställningar om inskränkning i antalet brefbäringsturer å söndag i Stockholm, Norrköping, Linköping och Södertelje. Framställningen angående inskränkning i söndagsbrefbäringen inom Stockholm är gjord af samfundet pro Fide et Christianismo; — — — — —

Den från Norrköping inkomna framställningen är gjord af derstädes bosatte korrespondenter, hvilka till stöd för densamma företett en petition i ämnet af 1,853 personer å platsen, hvilkas underskrifter, enligt uppgift, anskaffats sålunda, att petitionen af brefbärare vid besök i hvarje hus uppvisats för de derstädes boende. Endast 14 personer hafva vägrat att ansluta sig till framställningen.

Framställningarne från Linköping och Södertelje hafva likaledes gjorts af korrespondenter samt insändts och förordats af postmästarne å dessa platser.»

Till de upplysningar, som poststyrelsens kanslibyrå sålunda meddelat rörande framställningar från korrespondenter angående inskränkning i söndagsbrefbäringen, må läggas hvad utskottet på annan väg inhemtat, att, sedan i slutet af sistlidet år i Göteborg inbjudning utfärdats till stadens invånare att teckna sina namn för medgifvande att dervarande brefbärares middagstur å sön- och helgdagar indroges, denna inbjudning mötts af så stor välvilja, att icke mindre än 2,309 personer bifallit den gjorda framställningen, deribland stadens förnämsta handelsfirmor och många framstående personer. Ändtligen torde det icke böra lemnas oanmärkt, att ofvan omnämnda till generalpoststyrelsen från samfundet pro Fide et Christianismo ingifna framställning var åtföljd af listor utfärdade i september månad 1887 af samfundets styrelse, i ändamål att de af hufvudstadens korresponderande invånare, som ansåge, att de nu brukliga fyra å fem brefutdelningsturerna å sön- och helgdagar borde minskas till två å tre, skulle på dessa listor teckna sina namn. Då listorna i sistlidne

januari månad insamlades, befans antalet namnteckningar utgöra omkring 2,700, representerande snart sagdt alla klasser och yrken.

Vid öfvervägande af den föreliggande frågans sålunda utrönta ställning, vill det synas utskottet, att äfven den varmaste förfäktare af brefbärarnes söndagsledighet borde finna sig ganska belåten med hvad som i saken redan åtgjorts och med all säkerhet ytterligare af generalpoststyrelsen kommer att åtgöras. I sjelfva hufvudstaden finnes ju, på sätt poststyrelsens kanslibyrås skrifvelse utvisar, ingen enda brefbärare, som tjänstgör vid flera än två turer å sön- och helgdagar eller just det antal turer, hvartill motionären funnit inskränkning böra ske. Utskottet, som ingalunda förbisett den välmening, som i motionen fått ett uttryck, och som alldeles icke har något emot, att den största möjliga söndagshvila beredes så väl brefbärare som hvarje annan samhällsmedlem, måste vid ofvan upptagne förhållanden förklara, att utskottet finner den af motionären påyrkade riksdagsskrifvelsen ganska onödig, och utskottet kan icke heller undertrycka den mening, att en dylik skrifvelse äfven från andra synpunkter torde kunna anses vara mindre lämplig. I detta afseende finner utskottet obehöfligt att påpeka något annat än det förhållande, som väl är fullkomligt obestridligt, att, om Riksdagen ingriper i fråga om ordnande af brefbärareturer, ett stort antal andra betjente i statens tjänst torde söka och finna målsmän, som påyrka att Riksdagen skall vidtaga åtgärd för reglerande äfven af deras tjänstgöring å sön- och helgdagar.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 mars 1888.

På utskottets vägnar:

LUDV. ESSÉN.

Reservation

af herr *A. V. Carlson* i Stockholm:

»Då jag ingalunda finner mig öfvertygad af de skäl, på hvilka utskottet afstyrkt föreliggande motion, anser jag mig i största korthet böra bemöta desamma.

Då utskottet i den omständigheten, att ingen enda brefbärare tjenstgör vid flera än två turer å sön- och helgdagar, synes finna ett bevis på, att det mål redan är vunnet, som motionen åsyftar, så beror det uppenbarligen på ett stort förbiseende.

Det förhåller sig nemligen icke så, att hvarje brefbärare tjenstgör vid alla de turer, som till exempel i Stockholm äro anordnade, utan är hans dag redan upptagen af ett mindre antal turer. Att en brefbärare tjenstgör vid endast tvenne sådana, innebär alltså *icke*, att han fått den lindring, som han skulle få, om antalet turer öfver hufvud begränsades till tvenne. Att den korresponderande allmänheten på flera orter gripits af medlidande med brefbäranne och vidtagit mått och steg för att delvis afböja de tjenester, som staten genom nämnda sina tjenare i allt för rikt mått erbjudit publiken, det är ett glädjande faktum, som visar tillvaron af en sund opinion i denna fråga; men jag kan för ingen del deri finna ett skäl för staten att låta vid närvarande förhållanden bero, utan ser, i motsats till utskottet deri både en uppmuntran och kraftig maning för Riksdagen att skyndsamt rätta det fel i behandlingen af sina tjenare, mot hvilket så kraftiga protester förnummits, och det just från deras sida, i hvilkas förmenta intresse brefbäranne så strängt tagas i anspråk. Utskottet har icke »förbisett den välmening, som i motionen fått ett uttryck och som alldeles icke har något emot att den största möjliga söndagshvila beredes så väl brefbärare som hvarje annan samhällsmedlem». Det är godt och väl. Men att endast se välmening, det är att se något för litet; och att icke hafva något emot lindringen i fråga, det är alltför litet, om det finnes, att den är en gärd af billighet, af rätt, ja helt enkelt uppfyllelsen af en pligt. Denna sida af saken har utskottet alls icke undersökt, och det gör i mina ögon dess utredning allt för knapphändig.

Är det statens oafvisliga pligt att, så långt ske kan, bereda sina tjenare den ur religiös, social och sanitär synpunkt så högst viktiga söndagshvilan, då är det Riksdagens skyldighet att efter bästa förmåga söka främja upp-

fyllelsen af denna pligt, äfven med risk, att andra statstjenare än brefbärarne »söka och finna målsmän», som påyrka att deras arbete å sön- och helgdagar, så vidt möjligt, inskränkes. Men nämnda pligt har utskottet försigtigtvis icke närmare undersökt.

Det är icke fullt riktigt, hvad utskottet säger, att nemligen motionären »af hufvudsakligen religiösa skäl» framställt sitt yrkande. Men om också så varit förhållandet och om utskottet trott sig finna, att skälen varit »hufvudsakligen religiösa», så måste det väcka förundran, att utskottet helt och hållet underlätit att pröfva frågan ur denna synpunkt. Det vill deraf synas, som om utskottet ansåge religiösa sanningar och kristliga grundsatser icke hafva något att betyda för lagstiftare i en kristen stat. Jag kan icke gilla en sådan uppfattning och jag hoppas, att den svenska Riksdagen icke heller skall visa sig gilla den.»
